

РФ Президентин 1996 оны ахсынны 21 дүгнээд 1751 №-дээх Ыйаадын уонна СР юстициятын министрин бирикээһин Чуралчы улуун судьуйаларыан СОЛОВЬЕВ Василий Николаевич уонна ЗАХАРОВ Виталий Алексеевич аналлылар.

Сууу председателинан Соловьев В. Н. бигэргэти-
тинэ.

АБА ОРУОЛУН ҮРДЭТИНГЭ

Мангын ыгырымынан салайтаран, олунуу 28 күнүгөр Чурапчытаабы «Мичээр» уһуһаанга аҕаларга аналлаах «Тойон эр» түмсүү ытытылына. Бу түмсүү сүрүн сымалынан-соруғунан оҕо инттиһигэр аҕа оруолун үрдэтти, бэйэ-бэйэни кытта санааны аҕастаһымы, сана сүүрэннэри киллэрини, баҕа санаалары этип буолла. «Тойон эр» түмсүүнү кылтас киһирин тылчанап уһуһаан сөбүдүссөйө Е. С. Иванова аста. Онтон туһалаах сүбэлэри-амалары, сонун, сөргөх этиһэлэри улуус биир ытыктанар ветеран учуутала Д. С. Постников, Мугудайдаабы «Саҕах» реабилитационнаҕ киһи председатели солбуйааччыта К. Н. Жирков этилэр.

Этнэлдэр сүншүүлэринэн, адалар өтүүлэриттөн ол-
дох болдууос бэрилннэ, бэйлэрин санааларын үл-
лэиннидэр. Түмүү нхкнэ чааһыгар түэрт бөлөх
адалара бэйлэрин нхкн ардыларыгар спорт араас
нөрүгүнэригар (мас тардыһыытыгар, дубинка, хар-
баттаһыытыгар, тууун эртнэргэ, хаамыссаа) күрэх-
тэстидэр. Онно ордук көхтөөхтүк, итйэн-кутуйан
туран орто бөлөхтөн Е. В. Пудов, эһэз П. П. Пис-
гин, бэлэмниин бөлөхтөн К. К. Попов, кыра бөлөх-
төн А. И. Кымакитов, В. Г. Филиппов кытыннылар.
Кииилэргэ махталбытын тиэрдэбит.

«Тойон эр» түмсүү үлэсін түмүтүнэн, чуолаан, уел оёну итингэ, аба оруолун урданынгу туһулам-мыт этинилэри, ууһоттаан ухуаах ыһаһына, түмсүү састааба талымлана. Аныгы түмсүү муус 'устарга ыһаһылара быһаарыллына.

М. АБРАМОВА,
«Мичээр» ухуйаан нитээччигтэ.

БИРДИЛЭЭН ДЬОН ГОСРЕЕСТРА ОНОБУЛЛАР

Нолуок инспектордара бэрэбэрэкээбэит предприятиеһын 74,4 бырыһыана бириднэлээн дьонтох подоходнай нолуогу туталларыгар араас кэһини таһаараллар. Инникитин итин таһаарбат туһугар бириднэлээн дьон гостеестрын оторууну түргэтэтэр туһунан быһаарыы ыаллыбыта. Билигин бас билин бары көрүннээх предприятиеһар хас биридин үлэлэр кэһинээ толорор дохуот туһунан нолуок информация-материалларыгар нолуок туһунан сибидаһынна барыта ылларыллыһа.

СР нолуок инспекциятын тосростры онорууга
отделын начальнига Ирина Олесонд элгининэн, сый
бүтүүтүгэр дааннайдар компьютернай бааннарын
оноруу түмүктөшсөз. Онон бу дааннайдар саягар-
дыллан уюна коннорүдлэн эрэ биэриэхтэре. Хо-
молуох иһин, бэрт абыайах тэрилтэ наадатаах сиби-
дэниһэни биэрдэ.

МИРНЭИ УОННА НЕРЮНГРИ
БИИРТЭ ҮЛЭЛИЭХТЭРЭ

НЕРЮНГРИ. Алмаастаах Мирнай уонна чохтоох Нерюнгри икки ардыларыгар бииргэ үлэлээһин хайысхатынан бастаан хардыы оҥоһулунна. Бу күн-нэргэ Саха сирин содуруу өтүтүр алмааһы хостооччулар делегациялара кэлэ сырытта. «Нерюнгри» разрезы, байытар фабрикаһы «Южвугтеология» ГУП, өрөмүөнүүр-механической заводу итинэн да атын промышленной предпрителары кытта билсэн баран, ыалдьыттар уонна хһааһыттар хардарыта барыстаах эконоомической бииргэ үлэлээһин наадатын туһунан түмүккэ кэллилэр. Бада санаалы биллэрэн икки баттаммыт борогонуолларга хас да ээскилээх хайысха ыйыллына: «АЛРОСА» АК-ни кытта бииргэ Алдан — Чульман таас чохтоох сиртэи таас чоҕу, тутуу матырыйаалларын хостоолуун, өрөмүөнүүр-механической завод техникескэй кыахтарын туһаныы. Итиннэ сэргэ «АЛРОСА» АК уонна «Нерюнгри кыһыл көмүһэ» АК кыттыгас предпрителарын тэрийэн көмүһү хостоолуунга бииргэ үлэлээһин суоллара эмиэ көстөллөр. Кыттыһан үлэлээһини сүрүннөөн тэрийбэргэ Нерюнгрига алмаас Компаниятын бэрэстэбэнтэлиэстэбэтин аһар наадалаарын туһунан кэпсэтиилэр. Республика икки регионун бииргэ үлэлээһинин туһунан дуогабарга икки батталыын, быһа холуйан, муус устар бастаан делегациялар оҥоһуллуоҕа.

СНА

КЭХТИБЭТ, ХОРГУЙБАТ ТУЊУГАР

Сэрим, сүт сылланын кыһалбаларын элпинээ-хаамынан билбит буолан, кытаанах, ыраахан кэм-нэр кэтэллээриттэн дүүлэбэни.

Тыя сирин найилдизиньэтнгар корер-няттингар сүе-
лүбүтүгэр, минн бородууксуйатыгар көмө титимваэх
согустук кээнисар оҕоһуллубатаарына, өрүтүү суох
буолуоҕа. Миньаха хаймакка кыһалдабытын араас-
таан суруйан көрөбүт да, улахан болгомото уурул-
лубат курдук. Мин Н. Пономарев «эт-үүт сымана»,
дотария — тыя сирин кэхтинин төрүтэ» диян санаа-
ны сонмуур ыстатыйатын оччо-бача астымматым.
Сүөһү төбөтүгэр, бородууксуйатыгар сөгүөх сыана
көрүддэр, өйөбүд оҕоһулдар буоллардына, тоҕо кэх-
тин дөһүөдөр? Сии көмө буоллаҕа, көргүөн олорубо
этибит.

Хята, наһаа бгытарьбынгыт охсуулаа. Табаарыспар эгэм этэ билигин рынок да ыгытыттан сыана баһа-атава суох барыстытар төрөһүнбүт быһыылаах. Оттон билинги 5 ыахпыт бородуукусуятын баһас ааһар-суоттуур специалисттар бааллар. Туох да эриһэ-буруйа тыла суох баар чакчыларга оловуран кэпсэтэр сөт. Ол тынан баран, Иван Петрович, «албын сыппараларынан ыраатыахпыт суоһа» дииргэр сөбүдүдүбүн. Бөдөт хаһаайыстыбалар, совхозтар ыһыллыбыттарын кэһиз билигин баар баллыаһыабытын нэһилиэктеринэһэ көрүнэр буоллар, онно көстөн тахсыах этэ баран иһэр суолбут байыдуу, көһтин дуу буолара. Ону оловор, үлэһир нэһиликкелэр сыһыран ахтыаха.

Соловьев нэгдүгээр 38 баагийнхай хаанахыгба-
та бээр. Манна суёну хамсаанына хайдагын? Ма-
гнаха урунгу «Мындагайны» совхоз 1990 сыллаах
ха үгэнээн одорор нэмтэр бээр сымнаралагн,
дааннайдарга оловурдахха, ити сылга совхоз бу
отделениета 1100, отгон отделение ХалхНахтаады
участата 530 явах суёуну нитер былааннаада.
Барыта—1630 суёну. Ити кэмтэ агардас Мырыла-
да чааһынайт 310 суёну баара. Ол эбэтэр холбоо-
тоххо, 1940 суёну, ити шийнтэн янада 672 этэ. Сыл-
гы былаана отделенияда 850 этэ, чааһынайт 85
баара, эбэтэр 935 сылга, итингэн 522 биз этэ.

Аны быһылгы сылта быһыллыбын учуот быһам-
тынан, бааһынайдарга 870 ынах сүөһү, ол иһигэр
манныыга 336, баар. Чааһынайга 490 ынах сүөһү,
манныыга 167 буолла. Онон, холбоотоххо, 1079 ына
сүөһүлээхтэ, ол иһиттэн манныыга 503 төбө. Сыл-
гыны мллааха, бааһынайдарга 494, ол иһиттэн би-
этэ 364, чааһынайдарга 189, биэтэ иһиттэн 145. На-
һилик үрдүкүн 683 сылгылаахытыттан 509-на
биэ. Ол эбэтэр сылгыбыт 252, ынах сүөһүбүт 861
тебенен аччаата. Урут совхозтар сыллата былаан-
наах сүөһүнү хааларан эрэ баран тутталлара ко-
нүлөнүр. Билигин букатын көнүл. Туохха эмэ
туттарбытыгар, аһыырбытыгар-таннарбытыгар сүө-
һүбүт үрдүгэр түзүбүт. Дьыл-күн ханнык да көмө
буолду. Өссө олох ыраан, улпотребсоюз маа-
һымынара күннэтэ туттар бородууктарбытын, ки-
либи нэс биэрэллэр. Абыраатылар. Ол иһин толү-
барга сайын ортодо, кыһын оройо буоллун, сүөһү-
бүт сүүнэ тыаһыыр. Сорох-сорохторо сүөһү лаппа
көбүрүөтэ.

Дээ, мангынк бышмы салбарыгтан тух оруу-
нуу? Мин санаабар, нөдүүстэх өлбүдүмн уун
болдохтоох ссуда эрэ буолуон сөл. Иккиннин,
сүөлүүт боруудата, хаан уларыйышта суох буолан,
ныччаан-аччаан нһэр, бородууксуята биллэ-көстө
адыһаата. Онно эбин сиилэс, комбикорм суоҕа тапта.
Көниһи сылларга итэбэс, тоҕ нһэрэй тороһунэ
жолуһа. Ынахтан 1000 кг уут ыаммат буолла. Бу
танчары баран нһэр хаачыстыбаннай көрдөрүүлэр—
сүөлүүт бородууксуяны ылыы племенной ұла

сөргүтүлүшүндө эре көнөр кыяхтаахтар. Онуоха сөптөөх специалистар изилликке бааллар. Ити эреэри искусственной сизмэлээнинин манна, миэстэтигер, кыаллыбат курдук быһаара сатыылар. Бастан, сизмени адаларга суол суодунан, иккиннин, араас наада буолар прибордар, оборудованиелар үл-харчы кырыымчыгынан булудлубаттарынан. Улууска бу үлөнөн ким дьярыктанара буолла? Ити үөһэ биричинэлэри түмүлүк туттан, болвомто тас өттүгэр хаалабыт быһынлаах. Миэстэтигер да наадыбат курдук уу-чуумпугун олоробут. Маны сөргүтөр кэм кэлэ.

Билигин албах оволоох эдэр, пенсияда тахсалла-
ра ыраах ыал-дьон бааһынабынан эрэ дьарыгырар
үлэлээхтэр. Сүөһүбүтүн кырган, бородууксуйабытын
аччатын баран хайдах гынан үптэнэбит-астанабыт.
Өрүттүбүтэхлэтиһиз, интимиһибытын — сүөһүбүтүн
быһаабабытэхтытын, ууһаһыт буолар, хоргууар, сө-
рүөсүт сылларын курдукка төһөр иэм тириэ тур-
даа. Онон Правительство өһөбүлэ уонна ол нэми-
тэр кэлэрэ быһыһаа. Тьа хайаайыкыбатын өйүүр
туһунан үһү-таамак кэспээн эрэ үгүс буолар эрээри,
дынн олоххо миниритэ, туһааннаах министерство
Ил-Түмүн, Правительство уурунхтара, ыйаахтара
тахса охсубаһа, төттөрүтүн, кураанааһы нэтэһингэ-
манаһыһа сыра-сылба баранар. Аһы кымылаһыт
да дьаһал хойутаан оһоһуллара баар. Былырынныгы
сыллааһы бородууксуйа иһин дотацияһыт харчыта
бу сыл кулун тутарга кэлэр диэбиттэрэ. Ыһаахтаах
дотацияһыт — нэмэһүт итинник хойутаан оһоһуллар
буолан, сымаа инфляцияһыгар күппүлүү барар. Кэ-
мингэр кэлэн саллаһас чаас, уматык, техника буолар
кыада бүтэр, уустар Оҕону бирэһанынныһын албын-
нааһыт таһа.

Тыя сиритгэр чааһнай хаһаайыстыба, хаһаинай хаһаайыстыбата дини араарар эмиз сүөргү. Көмөнү оһоруу араас. Дынниэн, биһир таһ уудуобуна оһоһуллара сөһ. Совхозтар сүөһүдэрэ-астараа чааһнайга эмиз баар, эбиллин элбэх. Бөдөһг хаһаайыстыбалар баалларына мөһтөх, аккыраһг ыһчат сүөһүнү бастыһг көрөөччүлэргэ туттаран төлөһүттэрэбит. Бу олус сыраллаах үлэ. Онон дотациныны нйэ сүөһү баһыгар диир буоллааха, ыһчат сүөһүгэ эмиз аһааха баара. Иккис өттүнэн, бааһынайынан барбыттары кыһчыһар, кыаһылыыр үгүс. Уматык, соларка 50 баһыһыан чэһчэтинилээх буолуохтаах дииһэтэ эрээрэ, нһи олоһоһа киһирбэт суол эбит. Мырыһа бааһынайдарга нһи чэһчэтиннэн туһамматтаһыт нһи кыһ сылыһар барда. Биһир литр соларка 3500 солк. Оччотугар чэһчэһи кэһиһэхтээх уматыһыт хаһаа-барар? Улууһа киһинигэр эбэтэр Бастээһтээһи баһабыттар хаалар-сүөһг дуу? Тыа хаһаайыстыбатын управлениһытын специалиһтара тоһо эрэ баһааран, чүрө-кайыһи ыйан биһирбэттэрэ сүрдээх. Улууһка кураһнааһыһынан, хаһаһнааһыһынан эмиз үтүмэн үл-кэлэр «үһү», ону бааһынайдар сураһын эрэ иһа-бит. Айылда ороскуота баһыбытын таарыһар эбэтэр. Оттуур ходоһаларбыт ууга бараллар, кураһныһыллар, оһуруоппун аһара үлүһаллар. Управление биһитээх, баһаһыһтэрэ, оһуруоппун, кураһыһыһа баһаһа. Оттон биһигиттэн ирдэнэр ол-бу араас нодуок таһаһа ыһаллар.

Игнүүлж өйдөөмт, зүүнээр дутагдлаар элбэх-
тэр. Бу сүүрүнээр эр арынхыг. Бягата, улууска
кэлэр көмөлөр, онгодуулар чөлчөтүүлэр бягачы
аадырыстарыг, табаары онгоороччуларга айнама-
таахтар. Онон-манаа эргийбөөк эр. Билсиги кэн-
ниэн кэхтиибитиг, тыа сире дьадаһыттыг, хорсу-
буутун ити көмөлөр нэм бытаардыа, өрүһүлталэх
онгоорс эгилэр.

А. МАКАРОВ, ханыят общ. кorr

КИЭН ҮЛЭЛЭР БЫТЫЛЛЫБЫТТАРА

Дюкуускайданыы пединституту 1964 сыллаахха кэтэхтэн үөрэни бүтөрбүнн, оччолорго Одьулуун оскуолатыгар директорунаарым. Ити күнүн алтын-ныыга Чурапчы орто оскуолатыгар кылларбиттэр. Онон 1967 сыл кулун туарга райсовет исп.комун председатели солбууһаччынан быыбарданнахтар диэри үлэлэбимин. Оччолорго оскуолака С. Ч. Жирков, В. С. Алексин, Н. П. Красильникова бааччуулар. Политехническэй уоруктаахтаны олох кыта-ныа субэстэтиргэ сыл-соруу турурумунуруу. Он иһин общественнай-туһалаах үлэргэ үөрэнэччилэри кууска тардарбыт, оҕолор уонна оскуола кот-лектиктарын түжүүгө үлэлэбиминит. Ахсыс-оһу, кылаастар үөрэнэччилэрэ маһаларга түөрт күн оскуола таһым туһааһай көрүчүүүргэ, ыһаһырдыһа, пришкольный учаастааһа, спортиннай площадкаҕа, мастарыскайыга, кылаастар кабинеттарына, көрдөрөй үөрөтөр посомелелары өйөрүүгэ 1-1,5 чаас үлэтинилэрэ, Субуота, өрөбүл күннэргэ оскуолабыт уонет хууталларбыт сыт тахсар олук мастарыт бэлэ-миниккэт, төһө кылааларынан көрөбүт.

Г-длективнай үлэлэргэ сүрүн бэлдэмтэбүтүн уу-
рарбит. Холобур, 1956 сыл сайыннар ахсыс-онус
кылаастар үөрэнээччилэрэ нолхостарга 10 тыһ. үл-
күнүн толорбуттара. Биология учуутала пришколь-
най-опытной участка 22 үөрэнээччини 1900 да-
м. нээнээх сиргэ үлэлэтэрэ. Алтыс кылаас оҕолор
тымныах муһуһка куруулуктары, муора кутуйах-
тарын нитэллэрэ, тусун балаһанга кууруссалара
туталлара. Н. Н. Попов Томской, Омекай куорат-
тартан араас сэмэлэри сурутан, юннаттар 30 араас
уорганга 17 үүнээин билини да уусуобуһун аһы-
тыларын үлүн дакаастабылларта. Кылаас дэ-
һыһастаһа, тэмэти, отурууру, мөркүбү, сүтүкүдэ-
ни, луугу, турпелсы, дымныы, тыһаны, арбуу, про-
соны, фасолу, 30-ча сибэкки арааһын уода, үүнэ-
рэллэрэ.

Уус-уран айымны курулуштары үчүгөйдик үл-
диллери. Икенин Васильевна Посельская салайар
үнжүүшүктөрө оройуон олимпиадатыгар бастаабыт-
тара. Сыл ахсын муус устар 3-4 күннэригэр «Оскуо-
ла чияны итин» бөлүктөрү төрөөн кытар үтүө үлгүн
олоктообунут. Ошко оскуола исторятын комулар-
быт, урут үөрэмни ошолору, үлөлөбүт учуутала-
рын кытта көрсүһөрбүт. «Вечерот кинигатын» олох-
тоон, Өксөкүлээх Өлөксөйгөн, Сокольников кыргыз
саламат педсовет уураарынан 50-ча билим жээк
айымнору өлүлдүгөнниет. Физкультура спор жа-
най үлө бөлүт. Кызылжыныахтыгы садалачыкта

**ДЫЭ КЭРГЭНИМ
ӨЙДҮҮРҮГЭР
МАХТАВАБЫН**

Чурапчытаазы гимназия директорын Нустинова
Альбина Степановна үлэттэттэ-хамнаһыттан азынах
болпуруослар эппитиниргэр көрдөстү.

— Үрөздирин сылынан гимназияда динчэк үлэлэр бытыллалара былаанналарый?

—Гимназия материаллаг баазын бодиргөтүүгээр хуусгаж авч ахыгтай. Үүрэгтний нийтийн процессуудаар хардаралтаа намдасуулж, голорсоор саяллагаа үзэж байгаа билээ. Ой-курдууд, СГУ факультетуудад нь илтэвч дуо-габардагхан эрэмбт Тохсунбууга университеттэй про-фессоруудад гуманитартай хэллээс оёолорууд эсто-рияд, праводо, нуучча литературатуудтай спец-курс-тарыг авч ахыгтай. Мүүс устарт педагогика кафед-рын профессоруудад гимназия учуургуудтай хар-галдвартай байгаа билээ. Оёолорбууд уулзаж уул-заллаж нарийвчлан конференциудад хамрагдаж ахыг-тай. Байнгын Алексейевский аарьчуудад, конферен-циудад хамрагдаж ахыгтай.

— Двухтар ийгн дэнэлээх уотгаах ийэ, улахан дэрилтэ сайааааччытын үлэлэрин хайдах дүүрэлэнигэн?

—Саазмай уугутун проблемам. Дэмэ кэргэнийм таба
ойдууругэр махтанабын эгэ.

— Иллэг нэмгэр тутуун дээрхтэйхэн?

— Иллэг бириэмэм олох аччаата. Азардын ор лоробут.

—Былбар химтаанынхата салбанан барар
Улуу байхлыта эн өйдөбүлгүнэн хайдах киһи бую-
дохтаахый?

— Төхүү үлэж, ышамынтын толорор, дыну
кыта сатаан үлэчлэ гадры булар, эгээр, тари-
лэр дыобурдаах буолуохтук. Салайр үлэж ол-
таах, полиинкара компетентнай, интеллектуал, сани-
лыны көрүүлээх, сайдыыга тардыһымылаах буолал-
ордук. Улууһун түбүгэр дууһатын ууран үлэниир
бада санаалаах патриот киһи баһылык буолуон
скада.

Светлана ЛАВРЕНТЬЕВА.

Дмитрий Петрович Корний көңүл тустуга тренер дээр, Оксифорина Ивановна Константинова гимнастар уяна арбааттар курулуштарына салайара, Марфа Дмитриевна Соловьева саахыматы пропагандалыра, о.д.а.

Хэлнэ үе сэт бодоггүйбүт Сүүбууусхай аагйна
хотхожа баярабыланына председателинэй улаанзон
тун, отгон икин сэт үерэх ороонунаады салааг
тар нислэжордаабытун. Дылжам энээ Чуратн
орго хууу атыгар 1961 сэлдээхха директорин
агабыга, савуһунан Роман Максимович Сави
аагныга. Ити сэт баладан ыйыгар ССКП XXI
сөөһин көрсө 312 устуука маһы, талады олонш
лут, 1270 куб. м дууһы маһы көрдөн оркуола тай
гар кыллэрбиншит, 1962 сэл сааһыгар 520 куб. м
тууу маһын көрдэмнйт олончу нэвбешит. Очо
лорго бирикээс кинигэтигар нм туох буруу омор
бута, туох жарын ылбыта уоһа онгуката хай
уһалубута суруллара, отгон үөрэнзэччигэр ту
уүгэйн оморуттара ханна да нэстүбэт этэ. О
нйин «Оркуола үтүе сагалааһыннара» дизи ага
кинигэин 1961 сэлдээхха олохтообушут. Иккис к
лаас үөрэнзэччигэ Рома Седалищев массынак
атааһын дэнтээзонитигэр учком председателэ Але
сандра Дмитриевна Сергеева—Полова, Ово дыб
рыаһытар омок тылын үерэтэр Луиза Ивановна С
солятина, Николай Тимофеевич Седалищев (бил
тин Нерюнгрига озорор), бэйэлэрийн этгэриттэ
быстаран уол атааһын самсатан Романы өрүһүйбүт
тэрин нийн ити кинигэбэ бастакынан кыллэрилл
биттара. Ол кэиниттэн бэйис кылаас үөрэнзэччиг
Лия Флегонтова (билигин учуутал) кулуупка сэл
дан чаны булан учууталыгар бээрбэнтэ суруллуб
та...

Аны 1962—1963 сс. үөрөх дэвчигэр 11-с кылаас аһыллан политехнический оскуолара нубудуй-булпут, атыннык эттэххэ, 11-с педагогической кылаас аһыллыбыта. Итинн бийэххэрэ Чурапчытаары педучилище урунку учууталлара Агафья Феоктистовна, Николай Осипович Винокуровтар, Виктор Семенович Алексин, Алексей Петрович Ермолаев курдук олуктаах учууталлар үлэлииллэринэн уонна республикара начальная кылаастар учууталлара тийбэттеринэн быһаарбыттара. Итинн 82 киһи бүтэрөн диплом ылбыттара. Чебоксары—Москва—Ленинград куораттарынан политехнической оскуола-лар директордарын вискуренииларыгар кыттыһыны ылаи кэлбитим. Техника булуммуппут, байабыт дуура-каанан тархып туһууппут. Оскуода 1963—1964 сс.

СОМОБО САГА СИТИБНИТЭ

Саха уус-уран литературатын төрүтлээбит А. Н. Софронов — Алампа герообута 110 сытыгар анал-лаах драматической айымньылары республикатаабы көрүү-конкурс түмүктөннө. Бу дьаалга аһаммат үөрүүлээх бизнэри Дьонуускайдаабы Опера уонна балет театрыгар СР культуратын министри А. С. Борисов, театральнай деятеллэр союздарын председатели, СР үтүөлээх артиһа А. П. Николаев уонна Нуутта-драматическай театры уус-уран салайааччыта Ю. Н. Козловскай киирин тыһынан астылар. Кинилэр конкурска кыттыбыт автордары эбэрдэлээн туран, тыаһыһылаахтарга Алампа гинээттан оһолуллубут биһун, үбүлүөйдээх хомурууһагун, харчыка бириэмийэни, үөрүүлээх быһыһа-майыһа туттардылар.

Эдэр драматург Семен Ермолаев—Сизин Окор ик
кис мизэстани ылан 4, үһүс буолбут Армадия Бори-
сова уонна Никокертий Дмитриев—Сизин Чолбодун.
3-дүн мод. солк. бырамыызаллэннэлэр.

Бу улахан республикатаабы конкурсна «Дириг уоттара» айар түмсүү чилиэнэ, эдэр драматург Павел Федоров Сомого «Олобу олорун» дин пьесатынан ситиһиилээхтик кытыына уонна Махтал суругунаа бэлэтэниэ, харчынан бириэмийэлэниэ. Диригээби музыкальнай оскуола учуутала П. П. Федоров—Сомого бу иннинэ прозаиктар республикатаабы конкурстарыгар «Ый ытыыр» дин кэлээтэ.

«Кытарах ынах» онгоһунна

Улууэ кииниттэн 7 көс ыраах Арыылаах бөлүөдүгүн олохтоохторо кыһылгы уһун киһэлэри хайдах барыырбытын сатаан санаабыһыт, өй-санаа мункулурууга оҕостоһут. Манна урут сит дьон сөргө тобуоруйбут аҕан дойдута этэ. Вилигин кырыы уһаастак буолан кэһилиэннэгэтэ аһыах. Манна миччаттар туһунан дьарыктаналлар, туох сырдык ыра санаалаахтыы, кишикэлэригэр эрэллээхтэр дуо?

Културга дөсөхчигер Герман Иванович Касров директоруна хаймс да сыйлы үзэллир. Эл туухары мөндийнөөнө астынарар курдук бир да дыахалы тэрийн чыппата, ону ааһал, дың малдан ыафас са- ба кулүүхүнэн хатанан турар буелар. Културга

үөрөх дэвсгэлгэр ДТ-34, МТЗ-50, МТЗ-0,5 трактор
даах, ЗИЛ-365, ЗИЛ-865 автомашиндардаах, ИЖ-
36, ИЖ-49 мотоциклдардаах, нүүр
көрдөрлөг, мас эрбэгэр ички электростанцилаах,
сад оюурут үдэлэригэр туһамаллар трактордаах згээ

Оснутада тракторист-машинист, болуотунуу-столяр идатэригэр үөрэтэрибит. Машиноведение учууталынан Александр Степанович Перфильев үлэлэбита. Ини мэтириэтэ Москвада «Учительская газета» хаһыаһа бачээттэнэн турар. Олорор ылыт идатэриниз сайын колхозтарга үлэһинилэрэ. Хотобур, 1963 сыллаахха үөрэнээччилэр СССР XXII съезиһи катынан колхозка 266 гектарга туорахтаах культуралары ысыттар 129 гектары хоруппунтара, 35 гектары дисклаббитара, 217 гектары лудценилаабытара, Болтоного тодору механизациялаах эвеноа үлэлээн 1700 центнер сүөгү аһыгыгын соботуопкалаабытара. Очотооду промкомбинна 400 тыһ. кириичизини үктэббитара, 15 болуотунуу-столяр уолаттар 10 тыһ. солк. үлэни тодоруктара.

1966—1967 сс. үерэс дэвшигч 1015 дөрөнзочилээх этибт. Спортивнай үлэ кизгник ыытыллара. Д. П. Коркин Одьулуумна завуһунан үлэлиг сылдьан 12 км сирэ сатыы, соробор хайыбарынан, ардыгар атынан кэлэн надиала ахсын көгүл түстүүну оскуола көрдүдөрүтэр ыстара. Кэлэн Чурапчыга киирэн тренердээбитэ. 1962 сыллаахха Николай Барашков РСФСР-га «Урожай» ДСО-га чемпионнаабыта, нөгүө сылыгар Степан Собанин уолаттарга бастаабыта, Петр Калачев Дальнай Востокка 1964 сыллаахха кыйабылаадынан буолбутта. Нүгүрдүк утум-ситим Вячеслав Карнов, Петр Макаров, Прокимий Шестаков, Сергей Лыткин, Роман Неустерев уо.д.а. кизгник биллэтилээм барыытара. Остуол тенниһигэр Альбина Понсева, Александр Догордуров, хайыбарга Александра Куличкина зонаба, Россияга кыйабылаадынан буолуотанаабытара. Оччолорго тенниска, гимнастикага Василий Петрович Захаров үөрөтэрэ. Оччолорго Саха АССР уонна РСФСР оскуолаларын үтүөлээх учууталларын ааттарын С. К. Макаров, М. Д. Соловьева, Т. И. Васильев, Д. С. Постников, А. Ф. Винокурова, В. Максимева, А. П. Ерюлаев, В. В. Данилова, Р. Н. О. Винокуров, В. С. Алексин уо.д.а. ылаттаабытара. Бу ахтылгы биригээс кинигэлэрин көрөн олорон сүрүбүтүм, иһин мөккүһүрэ суох.

Гаврил ЕФИМОВ,
Чурипчы орто оскулатын 1954—1957 уонна
1961—1966 сс. директора.

Ғар билірәбил бириэмийәни ылап турар.

Драматургдар республикатааы конкурстарын СР
народная сурууаачыта, Социалистическая Үлэ Ге-
ройа Д. К. Сивцев—Суорун Омоллоон истигнич
эвэрдиэлээн, албаан түмүктэте. Кини драматургд
курдук уустук жанрга кыргыттар хото кытыбат-
тарын чорботон балинэте. Ол кэиниттэн Суорун
Омоллоон кыскаэннэриттан хойууан режиссер Васи-
лий Фомиг «Орокуосла кигэ» дивг оленаткын ар-
тистар итйэн-кутууан туран обиньоотулар.

ЫАЛДЫТТАРБЫТ — ДУОБАТЧЫТТАР

Хостоготоуу Сыныпалай кичингэр Дьонуускай-
тан республиканытаагы дуубат федерациятын спор-
тивной делегацията ыалдыттаата. Делегацияны
«Рейтин плюс» коммерческой фирма директору
Иван Андросов салаан сырыпта. Сахаттай бастык
гроссмейстер Александр Азаров, республика үтүөлээх
тренерэ Николай Кычкин, Д. П. Коркин аатынан
спортивной интернат-оскуода интэр үлээбэ аагына
Афанасий Петров республикага дуубат сайдыытын
сырдатыллар. А. Азаров 18 дуоскага севен бирдэ.
Манна оскуола үөрэнээччигэ Салпа Синцев, тренер
К. К. Романов уонна кырдыаас болһуоччу В. Д.
Илларионов тэниэстилэр. Кичиндэрэ гроссмейстер
Сейтин өйдөсүнүк бөлөкүн туттарда.

ДМИТРИЙ ЭВЕРСТОВ

дүйнөтө киши тулалыгыар «уулбайт ойбогонго, кытар-
маахха» кубулууда. Сайыштан өрөмүөн кытар, бир-
гээде тәриван штуратурналалар. Ол берита хайы-
тыыр харчыга, үгүлүүр үшкө. Оттоң кырыш учас-
так нәйилдәшнәттин ортотугар үлөтө кестүбөт. Ааспы-
сылга толгута. Оноң эмиз сварың булуан, бири-
гээде тәриван «үлө» күөстүү оргуйбута...

Дүнэ күн бүгүн дахин хатааһыннаах. Барыраа турарын таһыттан эрэ көрөбүх. Бичигт илээт бириэмэтин хамта да атаарар сира суох. Дону нэгтэ уонсай тыһым сатаан булбат, культура өйгөтүгэр ханан да сыстыбатах Г. Н. Егорьев хаһааныга дүөрү көнүд айбардыырын улуустаагы культура управлениета этэн бизарарин куутубат.

Анастасия ПАВЛОВА

ҮП-ХАРЧЫ, НОЛУОК, ЭКОНОМИКА ЭЙГЭТИГЭР АНАЛЛААХ ТАҢААРЫ

С. СМЕРДИКОВА,

Автор суругуер аткалар
сина редакция комиссиясы
шакыра оор кутубулар бундунда
Суруунга пайдалуу чыгыштар
кыргызстандын кыргыз
институтунда автор сун бадына
булар.